

OBSERVATORI empresarial

CEPTA
CONFEDERACIÓ EMPRESARIAL
DE LA PROVÍNCIA DE TARRAGONA

JULIOL 2008 • NÚMERO 55

Anàlisi de conjuntura: una perspectiva actual de l'economia de Tarragona

La pràctica totalitat dels indicadors que mesuren la situació econòmica, tant a Espanya i Catalunya com, des d'una perspectiva territorial més propera: a la província de Tarragona, posen de manifest un fort deteriorament de la mateixa.

El continuat procés de desacceleració de l'activitat econòmica, que es ve palesant des de la tardor de 2007, s'ha evidenciat amb tota claredat en el decurs del primer semestre de 2008.

Adicionalment, i juntament amb l'evidència d'una forta caiguda de l'activitat arreu, s'està manifestant una forta tensió en els preus, tot derivada del fort increment de la cotització dels hidrocarburs, de les matèries primeres i dels aliments bàsics, que fan que la conjuntura actual tingui més similituds amb els supòsits d'estancament i inflació patits a la dècada dels setanta: primer i segon shock petroler; que amb les darreres conjuntures recessives o, si més no, de desacceleració patides: 1993 – 1994, crisi financera als països emergents: 1998 o esclat de la bombolla tecnològica: 2001 – 2003.

Nota: com a complement de tots els comentaris que s'exposen tot seguit, vegeu el quadre de la pàgina 4, on s'extracta l'evolució dels principals indicadors.

L'evolució dels preus

L'evolució recent dels preus, amb variacions anuals a juny de 2008, que gairebé

doblen els percentatges del mateix període de 2007: a la província de Tarragona 4,8% vers 2,4%, demostra fins a quin punt estan creixent les pressions inflacionistes.

Com ja s'ha esmentat, la continuada escalada en la cotització de tot un seguit de productes bàsics: energètics, alimentaris, matèries primeres, etc., palesen un shock d'oferta molt similar al ja patit a la dècada dels setanta.

La inflació es troba, en termes de variació anual, en els màxims històrics des de 1995, en un context de forta desacceleració del consum, en particular, i de la demanda agregada, en general.

El perllongament d'aquesta situació, per qüestions estructurals abastament analitzades a altres observatoris de CEPTA, publicats en el decurs del present exercici, ja està incidint negativament en la utilització dels factors per part del sistema productiu: ma d'obra, recursos financers (formació de capital) i inputs energètics, i forçosament actuarà com a detonant de processos de canvi substancial en el teixit econòmic, d'indubtable abast.

Adicionalment, el creixement dels preus per qüestions estrictament d'oferta, pressuposa llargs i complexos processos d'adaptació i, en alguns casos, de reconversió puntual, de sectors estratègics de l'activitat econòmica.

En qualsevol cas, un dels punts on amb més intensitat caldrà incidir, és en el consum energètic de l'economia: tep (tones equiva-

lents de petroli) / unitat de PIB, a fi i efecte d'assolir ràtios molt més assumibles, i més en línia amb les economies centrals de la UEM.

De la mateixa manera, hi existeix un risc real de que els nivells de preus actuals esperonin l'activació de les clàusules d'actualització automàtica de sous i salaris, per la qual cosa, la contenció d'una espiral alcista (preus – sous – costos empresarials), esdevé en un repte de complexa gestió, en un context de contracció de la demanda agregada, i que afecta no tan sols al sector privat, si no a l'administració i al sector públic.

Cal tenir en compte que, en aquesta situació de shock d'oferta, els increments de renda disponible no repercuteixen en el creixement del consum, sinó en la retroalimentació dels processos inflacionaris.

El mercat de treball

En un context general de fort deteriorament dels principals indicadors d'activitat, els relatius a l'evolució de la població ocupada encara manifesten un comportament satisfactori, tot evidenciant un moderat creixement.

Tanmateix, l'evolució de la població aturada, dels nivells de contractació i del nombre d'afiliats a la Seguretat Social, sí evidencien davallades notables.

Aquest fet no deixa de ser preocupant, atès que l'empitjorament dels principals indicadors relatius al mercat de treball, s'està palesant a l'inici de la temporada turística, i on el moment de generació d'ocupació, ni que sigui estacional, sol ser més intens.

El deteriorament dels indicadors més propers en termes temporals (juny de 2008): població aturada registrada i contractació, palesa el limitat dinamisme dels sectors relacionats directament amb les activitats turístiques, i confirma que, en general, la situació de contracció del mercat de treball no només resta circumscrita a la construcció: sector residencial i obra civil.

Altres indicadors d'activitat

El consum de bens durables també està patint una forta contracció, tal i com posa de manifest la caiguda de les matriculacions de vehicles que, a la província de Tarragona i a juny de 2008, ha estat del 47,89% sobre les xifres del mateix mes de 2007.

La negativa evolució de l'activitat econòmica també resta confirmada per un dels indicadors de flux de major significació, com és el volum d'efectes comercials, i que abasta a tot el tràfic mercantil.

Aquest indicador presenta una limitada contracció en termes nominals a abril de

2008 sobre el mateix mes de l'exercici anterior; però si es deflacta, la caiguda dels nivells de tràfic encara resulta molt més perceptible.

L'evolució negativa del volum d'efectes comercials reflexa també l'alentiment del consum i la menor liquidés existent al sistema.

De forma complementària, la negativa evolució dels efectes impagats demostra les creixents dificultats per a fer front als compromisos, tot motivat per la ja esmentada menor liquidés del sistema, la dificultat per accedir al crèdit i la menor renda disponible de les famílies: creixement dels preus energètics i dels aliments bàsics.

Val a dir que el volum d'efectes impagats en termes interanuals: abril de 2008 vers abril de 2007, s'ha gairebé doblat.

La contracció de l'activitat general de l'economia, també ve confirmada per la forta davallada del volum de préstecs hipotecaris, que no només s'explica per la contracció del sector residencial (construcció), si no per l'apavagament del consum de bens durables i la menor activitat de la indústria i del terciari, atès que les restriccions de crèdit també estan afectant de forma creixent a aquests sectors.

Des d'una altra perspectiva, i com a element que corrobora l'exposat suara, també s'està palesant una apreciable contracció del volum de capital desemborsat per a la constitució de societats mercantils.

Finalment, una de les evidències més notables que confirmen les dificultats d'accés al mercat creditici, juntament amb la creixent complexitat de la conjuntura econòmica, és el nombre de processos concursals en marxa.

Cal destacar que, a la província de Tarragona, el nombre de situacions d'aquestes característiques roman inalterat en termes anuals, però que a la resta d'àmbits territorials analitzats, aquesta xifra s'ha incrementat de forma molt notable, amb l'òbvia repercussió negativa arreu.

El sector residencial com a evidència de contracció de l'activitat econòmica

Un dels sectors d'activitat que, amb més intensitat, està experimentant el procés de contracció, és el residencial, dins de la construcció.

En aquesta línia, ja s'ha palesat una apreciable caiguda del nombre d'habitatges acabats que, com a indicador històric, demostra la progressiva davallada de l'obra realitzada.

Tanmateix, si cal considerar com a especialment preocupant la forta caiguda del nombre d'habitatges iniciats, atès que aque-

sta dada constitueix l'indicador avançat de càrrega d'activitat del sector.

Cal ressaltar que, a la província de Tarragona, la caiguda experimentada del nombre d'habitatges iniciats: primer trimestre de 2008 vers al mateix període de 2007, assoleix el 77,8%, situant-se en mínims històrics de la dècada dels noranta. Val a dir que el comportament de Catalunya també és molt semblant.

El negatiu comportament del nombre d'habitatges iniciats també resta avalat per la davallada del nombre de visats, i la contracció en la recaptació de l'Impost sobre Construccions Instal·lacions i Obres (ICIO) als principals ajuntaments de la demarcació.

Aquesta negativa evolució és l'evidència més clara de que el sector residencial és un dels que experimentarà un procés d'ajust més intens en els propers mesos, i que la seva negativa evolució tindrà una repercussió molt directa en els nivells d'ocupació.

El sector exterior

El sector exterior ha esdevingut, tradicionalment i per a l'economia espanyola, en una de les vies fonamentals per suportar els processos de sortida de situacions de crisi o de profunda desaceleració.

Així, i actuant sobre la cotització de la pesseta, sota la fórmula de la devaluació puntual, es procedia a guanyar competitivitat i a activar les exportacions, com a fórmula alternativa a l'impuls de la demanda interna.

Tanmateix i en el context de la UEM, aquesta fórmula d'actuació no es pot dur a terme, i la competitivitat s'ha d'impulsar per la via de la millora de la productivitat.

La situació actual esdevé en molt complexa, atesa la negativa evolució de la productivitat espanyola en els darrers 10 anys, per la qual cosa, la dinamització per part del sector exterior haurà de ser forçosament relativitzada.

En aquesta línia, s'ha vingut afirmant que el sector exterior de l'economia de la província de Tarragona està sent particularment dinàmic, i que s'està experimentant un fort creixement de les exportacions.

Tanmateix, aquestes afirmacions ha ser matisades. El dinamisme de les exportacions a la demarcació de Tarragona ve suportat, en una bona part, pel flux de mercaderies relacionats amb l'activitat petroquímica, que assoleix a l'any 2007 un pes del 56,05% sobre el total, situant-se en màxims històrics recents: període 2002 – 2007.

Des d'una altra perspectiva, si bé és cert que alguns dels sectors més dinàmics, pel que fa a les exportacions, estan sent els d'articles manufacturats i altres (números 6 i 8 d'acord amb el codi CUCI), amb taxes de creixement anualitzades, període 2002 – 2007, del 20,56% i del 22,32% respectiva-

Evolució recent de la economia Espanyola	2007		2008		Tendència	
IPC general; variació anual	2,4	jun-07	5,0	jun-08		Percentatge
Població ocupada	20.069,20	I Trim. 2007	20.402,30	I Trim. 2008		Milers
Població aturada	1.856,10	I Trim. 2007	2.174,20	I Trim. 2008		Milers
Contractació	1.582,13	jun-07	1.419,35	jun-08		Milers
Aturats (atur registrat)	1.965,87	jun-07	2.390,42	jun-08		Milers
Afiliats SS (tots els règims)	19.377,78	jun-07	19.358,95	jun-08		Milers
Matriculacions de vehicles	241.504	jun-07	160.710	jun-08		Unitats
Hipoteques constituïdes (volum)	23.395,68	abr-07	20.340,41	abr-08		Milions d'euros
Efectes comercials (volum)	27.181,45	abr-07	27.464,94	abr-08		Milions d'euros
Efectes impagats (volum)	725,59	abr-07	1.376,65	abr-08		Milions d'euros
Situacions concursals (empreses)	238	I Trim. 2007	425	I Trim. 2008		Unitats
Societats constituïdes (capital desem.)	671,34	abr-07	459,33	abr-08		Milions d'euros
Importacions	24.105,88	mar-07	25.484,07	mar-08		Milions d'euros
Exportacions	16.301,84	mar-07	15.881,58	mar-08		Milions d'euros

Evolució recent de la economia Catalana	2007		2008		Tendència	
IPC general; variació anual	2,7	jun-07	4,9	jun-08		Percentatge
Població ocupada	3.461,10	I Trim. 2007	3.534,50	I Trim. 2008		Milers
Població aturada	248,90	I Trim. 2007	290,80	I Trim. 2008		Milers
Contractació	249,01	jun-07	221,34	jun-08		Milers
Aturats (atur registrat)	245,49	jun-07	311,42	jun-08		Milers
Afiliats SS (tots els règims)	3.459,33	jun-07	3.447,74	jun-08		Milers
Matriculacions de vehicles	37.310	jun-07	21.250	jun-08		Unitats
Hipoteques constituïdes (volum)	4.268,70	abr-07	3.186,27	abr-08		Milions d'euros
Habitatges iniciats	32.510	I Trim. 2007	11.411	I Trim. 2008		Unitats
Habitatges acabats	20.540	I Trim. 2007	19.020	I Trim. 2008		Unitats
Efectes comercials (volum)	5.168,27	abr-07	5.160,37	abr-08		Milions d'euros
Efectes impagats (volum)	137,08	abr-07	232,81	abr-08		Milions d'euros
Situacions concursals (empreses)	57	I Trim. 2007	112	I Trim. 2008		Unitats
Societats constituïdes (capital desem.)	129,09	abr-07	77,9	abr-08		Milions d'euros
Importacions	6.876,78	mar-07	6.747,60	mar-08		Milions d'euros
Exportacions	4.627,67	mar-07	4.101,82	mar-08		Milions d'euros

Evolució recent de la economia Catalana	2007		2008		Tendència	
IPC general; variació anual	2,4	jun-07	4,8	jun-08		Percentatge
Població ocupada	354,30	I Trim. 2007	380,30	I Trim. 2008		Milers
Població aturada	27,80	I Trim. 2007	30,60	I Trim. 2008		Milers
Contractació	28,70	jun-07	22,62	jun-08		Milers
Aturats (atur registrat)	23,07	jun-07	32,64	jun-08		Milers
Afiliats SS (tots els règims)	337,28	jun-07	333,86	jun-08		Milers
Matriculacions de vehicles	3.652	jun-07	1.903	jun-08		Unitats
Hipoteques constituïdes (volum)	549,15	abr-07	346,06	abr-08		Milions d'euros
Habitatges iniciats	6.279	I Trim. 2007	1.394	I Trim. 2008		Unitats
Habitatges acabats	5.401	I Trim. 2007	4.196	I Trim. 2008		Unitats
Efectes comercials (volum)	294,67	abr-07	289,29	abr-08		Milions d'euros
Efectes impagats (volum)	8,62	abr-07	16,46	abr-08		Milions d'euros
Situacions concursals (empreses)	6	I Trim. 2007	6	I Trim. 2008		Unitats
Societats constituïdes (capital desem.)	12,19	abr-07	10,45	abr-08		Milions d'euros
Importacions	848,81	mar-07	1.108,51	mar-08		Milions d'euros
Exportacions	510,58	mar-07	488,66	mar-08		Milions d'euros

Fuente: INE, INEM, DGT e IDESCAT

ment, el seu pes és força limitat, assolint el 5,34% i el 9,08%.

De la mateixa manera, els sectors relacionats amb la petroquímica, segueixen presentant un fort dinamisme, atès que les seves taxes de creixement anualitzades es situen per sobre de la mitjana de les exportacions globals. Per altra banda, els sectors de productes alimentaris, maquinària i equip de transport i matèries en brut, llevat de combustibles, presenten

un comportament clarament inferior a les exportacions totals.

Des d'una perspectiva global i si be les exportacions han experimentat als darrers anys (període 2002 - 2007) un fort dinamisme, amb taxes anualitzades de creixement del 12,85%, cal tenir en compte que les importacions s'han incrementat a un ritme superior: 14,97%.

Aquesta tendència ha provocat un progressiu deteriorament de la taxa de cober-

tura: exportacions / importacions, que ha passat del 60,34% a l'any 2002, al 54,99% a l'any 2007.

Per tant, i com a conclusió, i si be puntualment el sector exterior està contribuint a esperonar l'activitat interna de determinats sectors de l'economia de la demarcació de Tarragona, globalment presenta un perceptible deteriorament: taxa de cobertura, per la qual cosa el seu impacte ha d'ésser relativitzat. ●

Província de Tarragona: exportacions		2002	2003	2004	2005	2006	2007	Tasxes de creixement	
								Global	Anualitzada
Productes alimentaris i animals vius	0	344.378,50	344.378,50	386.953,80	454.960,20	471.633,20	477.883,50	38,77%	6,77%
Begudes i tabac	1	68.572,20	68.572,20	66.368,70	60.535,50	54.259,70	69.420,30	1,24%	0,25%
Matèries brut (llevat combustibles)	2	44.385,30	44.385,30	46.874,30	49.812,50	58.289,90	59.797,60	34,72%	6,14%
Combustibles minerals i lubricants	3	227.002,20	227.002,20	428.866,90	397.899,60	496.854,10	631.261,20	178,09%	22,70%
Olis i greixos	4	180.338,00	180.338,00	184.388,20	149.715,80	178.968,20	192.508,30	6,75%	1,31%
Productes químics i afins	5	1.288.621,00	1.288.621,00	1.663.399,50	2.068.440,20	2.173.795,30	2.515.241,10	95,19%	14,31%
Articles manufacturats	6	200.221,30	200.221,30	308.947,80	330.855,00	331.689,60	509.881,40	154,66%	20,56%
Maquinària i equip de transport	7	499.614,40	499.614,40	583.581,60	625.450,80	598.012,40	676.773,40	35,46%	6,26%
Articles manufacturats diversos	8	109.384,80	109.384,80	208.869,00	214.106,90	152.339,30	299.544,50	173,84%	22,32%
Ncaa	9	104.830,70	104.830,70	111.654,30	137.054,20	199.048,50	181.896,00	73,51%	11,65%
Total exportacions		3.067.348,40	3.067.348,40	3.989.904,10	4.488.830,70	4.714.890,20	5.614.207,30	83,03%	12,85%

(en milers d'euros)

Pes de (3) i (5) / total	49,41%	49,41%	52,44%	54,94%	56,64%	56,05%
--------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Província de Tarragona: importacions		2002	2003	2004	2005	2006	2007	Tasxes de creixement	
								Global	Anualitzada
Productes alimentaris i animals vius	0	449.026,50	539.485,50	683.418,30	751.128,90	680.735,70	939.313,90	109,19%	15,91%
Begudes i tabac	1	4.568,40	5.688,30	6.162,30	6.911,50	6.816,70	5.512,00	20,65%	3,83%
Matèries brut (llevat combustibles)	2	94.478,10	115.473,40	127.810,90	134.671,70	129.940,80	126.014,30	33,38%	5,93%
Combustibles minerals i lubricants	3	1.878.746,70	2.157.404,80	2.653.195,90	3.571.768,90	4.493.860,90	4.777.809,60	154,31%	20,52%
Olis i greixos	4	31.494,30	31.830,10	58.332,70	43.286,40	42.205,40	56.935,40	80,78%	12,57%
Productes químics i afins	5	1.328.053,90	1.305.655,60	1.366.108,00	1.499.143,50	1.456.034,80	1.804.965,70	35,91%	6,33%
Articles manufacturats	6	317.752,90	472.624,80	546.797,80	699.297,20	701.742,00	782.988,10	146,41%	19,77%
Maquinària i equip de transport	7	770.686,10	622.077,80	747.189,00	1.160.057,50	1.263.760,20	1.188.956,50	54,27%	9,06%
Articles manufacturats diversos	8	196.038,50	373.701,70	493.324,20	549.559,20	400.002,80	496.829,80	153,43%	20,44%
Ncaa	9	12.379,20	13.286,00	27.065,20	27.139,50	43.421,10	30.169,70	143,71%	19,50%
Total importacions		5.083.224,60	5.637.228,00	6.709.404,30	8.442.964,30	9.218.520,40	10.209.495,00	100,85%	14,97%

(en milers d'euros)

Pes de (3) i (5) / total	63,09%	61,43%	59,91%	60,06%	64,54%	64,48%
--------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Taxa de cobertura	60,34%	65,88%	59,47%	53,17%	51,15%	54,99%
-------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat: estadístiques de duanes, d'acord amb la jerarquia de productes CUCI

Província de Tarragona: exportacions		2002	2003	2004	2005	2006	2007	Tasxes de creixement	
								Global	Anualitzada
Productes alimentaris i animals vius	0	344.378,50	395.071,20	386.953,80	454.960,20	471.633,20	477.883,50	38,77%	6,77%
Begudes i tabac	1	68.572,20	71.637,80	66.368,70	60.535,50	54.259,70	69.420,30	1,24%	0,25%
Matèries brut (llevat combustibles)	2	44.385,30	47.676,30	46.874,30	49.812,50	58.289,90	59.797,60	34,72%	6,14%
Combustibles minerals i lubricants	3	227.002,20	357.502,50	428.866,90	397.899,60	496.854,10	631.261,20	178,09%	22,70%
Olis i greixos	4	180.338,00	165.779,40	184.388,20	149.715,80	178.968,20	192.508,30	6,75%	1,31%
Productes químics i afins	5	1.288.621,00	1.614.814,20	1.663.399,50	2.068.440,20	2.173.795,30	2.515.241,10	95,19%	14,31%
Articles manufacturats	6	200.221,30	255.762,90	308.947,80	330.855,00	331.689,60	509.881,40	154,66%	20,56%
Maquinària i equip de transport	7	499.614,40	555.983,90	583.581,60	625.450,80	598.012,40	676.773,40	35,46%	6,26%
Articles manufacturats diversos	8	109.384,80	148.313,20	208.869,00	214.106,90	152.339,30	299.544,50	173,84%	22,32%
Ncaa	9	104.830,70	101.140,60	111.654,30	137.054,20	199.048,50	181.896,00	73,51%	11,65%
Total exportacions		3.067.348,40	3.713.682,00	3.989.904,10	4.488.830,70	4.714.890,20	5.614.207,30	83,03%	12,85%

(en milers d'euros)

Pes de (3) i (5) / total	49,41%	53,11%	52,44%	54,94%	56,64%	56,05%
--------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Província de Tarragona: importacions		2002	2003	2004	2005	2006	2007	Tasxes de creixement	
								Global	Anualitzada
Productes alimentaris i animals vius	0	449.026,50	539.485,50	683.418,30	751.128,90	680.735,70	939.313,90	109,19%	15,91%
Begudes i tabac	1	4.568,40	5.688,30	6.162,30	6.911,50	6.816,70	5.512,00	20,65%	3,83%
Matèries brut (llevat combustibles)	2	94.478,10	115.473,40	127.810,90	134.671,70	129.940,80	126.014,30	33,38%	5,93%
Combustibles minerals i lubricants	3	1.878.746,70	2.157.404,80	2.653.195,90	3.571.768,90	4.493.860,90	4.777.809,60	154,31%	20,52%
Olis i greixos	4	31.494,30	31.830,10	58.332,70	43.286,40	42.205,40	56.935,40	80,78%	12,57%
Productes químics i afins	5	1.328.053,90	1.305.655,60	1.366.108,00	1.499.143,50	1.456.034,80	1.804.965,70	35,91%	6,33%
Articles manufacturats	6	317.752,90	472.624,80	546.797,80	699.297,20	701.742,00	782.988,10	146,41%	19,77%
Maquinària i equip de transport	7	770.686,10	622.077,80	747.189,00	1.160.057,50	1.263.760,20	1.188.956,50	54,27%	9,06%
Articles manufacturats diversos	8	196.038,50	373.701,70	493.324,20	549.559,20	400.002,80	496.829,80	153,43%	20,44%
Ncaa	9	12.379,20	13.286,00	27.065,20	27.139,50	43.421,10	30.169,70	143,71%	19,50%
Total importacions		5.083.224,60	5.637.228,00	6.709.404,30	8.442.964,30	9.218.520,40	10.209.495,00	100,85%	14,97%

(en milers d'euros)

Pes de (3) i (5) / total	63,09%	61,43%	59,91%	60,06%	64,54%	64,48%
--------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Taxa de cobertura	60,34%	65,88%	59,47%	53,17%	51,15%	54,99%
-------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat: estadístiques de duanes, d'acord amb la jerarquia de productes CUCI